

СТАНОВИЩЕ

от проф. д.ф.н. Жоржета Петрова Чолакова

Филологически факултет, ПУ „Паисий Хилендарски“

на материалите, представени за участие в конкурс

за заемане на академичната длъжност „доцент“

на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

по: област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки

професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата

(Фолклористика – Фолклор и религия)

В конкурса за „доцент“, обявен в Държавен вестник, бр. 98 от 19.11.2024 г. и в интернет-страница на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ за нуждите на катедра „Етнология“ към Философско-историческия факултет, като кандидат участва гл. ас. д-р Борислава Петкова Костова от същата катедра.

Със заповед № РД-22-432 от 18.02.2025 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определена за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност ‘доцент’ в ПУ по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата (Фолклористика – Фолклор и религия), обявен за нуждите на катедра „Етнология“ към Философско-историческия факултет.

За участие в обявения конкурс е подал документи единствен кандидат – гл. ас. д-р Борислава Петкова Костова от катедра „Етнология“ към същия факултет. Представеният от гл. ас. д-р Борислава Петкова Костова комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ПУ и включва изискуемите документи.

Гл. ас. д-р Борислава Петкова Костова е приложила общо 23 научни труда: 2 монографии, 3 студии, 16 статии, съавтор на 2 глави от колективни монографии, издадени в чужбина. Три от статиите също са публикувани в чужбина, а четири са в съавторство. Приемат се за рецензиране 20 научни труда. Не се рецензират публикуваната дисертация „Да направим земя и хора. Разказът за сътворението и грехопадението в българската култура“ (Пловдив: Студио 18, 2017), а също така и двете статии, които са под печат. С описаната научна продукция кандидатката отговаря на количествените параметри на конкурса и на

минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“, както и на специфичните изисквания на Философско-историческия факултет.

Гл. ас. д-р Борислава Петкова Костова завършва специалността „Български език и ентология“ в Пловдивския университет, а през 2011 г. защитава докторска дисертация по научната специалност „Фолклористика“. От 2010 г. до настоящия момент преподава различни дисциплини в Пловдивския университет, които са в полето на същата научна специалност, а през последните години – и „Български фолклор“ във филиалите на университета в гр. Кърджали и гр. Смолян. По линия на програма „Еразъм+“ от 2021 г. насам е изнасяла лекции в четири последователни години в Университета в Лодз, Полша. Д-р Костова е компетентен и високо ефективен преподавател, който се радва на уважението на колегията и на студентите.

От приложените материали е видно участието на д-р Костова в научни семинари у нас и в чужбина, както и в Националната научна програма „Развитие и утвърждаване на българистиката в чужбина“, финансирана от Министерство на образованието (ДО 1-205), към която е организатор и ръководител на Международния летен пътуващ семинар „Културна карта на България – Родопите“, в пет издания на Международното лятно училище Balkan Summer School in Religion and Public Life. Неколкократно е участвала като експерт в Областната експертна комисия за вписване в Националната представителна листа на нематериалното културно наследство. Своите организационни качества д-р Костова проявява и като председател на университетската структура на Национален браншов синдикат „Виеше образование и наука“ – КНСБ в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, и като контактното лице на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ в европейската мрежа EURAXESS.

Хабилитационния труд на д-р Костова – *Дяволът. Опит за реконструкция на фолклорния образ*. (Пловдив: УИ „Паисий Хилендарски“, 2015), представлява респектиращо изследване с подчертано приносен характер. Високата научна стойност на монографията се дължи на дългогодишната работа по тази проблематика, за което свидетелства фактът, че първата ѝ публикация по темата е от 2012 г. Част от приложените публикувани статии и студии свидетелстват за трайните изследователски интереси и компетентности на авторката в областта на фолклорната образност и на кодираните в нея културни представи за човешката природа. Авторката проявява задълбочени познания на научната литература по поставената тема и очертава нейната изследователска траектория от първото споменаване на образа на дявола от Рачо Славейков до най-новите специализирани проучвания в българската фолклористика.

Различните образни инкарнации на колективните представи за дявола са проследени и анализирани в широкоспектърен емпиричен материал: както в публикуваните в Сборника за народни умотворения фолклорни приказки и легенди, така също в богомилската книжнина и апокрифната литература, както и в Библията. Изведената парадигма се основава на дуалистичните възгледи за теодицеята, очертавайки дискуссионното поле за произхода на злото, в което т. нар. народно християнство задава алтернатива на каноничното християнство, включително и чрез диверсификацията, от една страна, на образните превъплъщения на злото, а от друга – на ролята на дявола в човешкия свят. Позовавайки се на богат и целесъобразен научен апарат, д-р Костова представя в синтезиран вид дуалистичните учения и тяхното отражение в българска среда и на тази основа успява убедително да премине към тяхната проекция в българската словесност. Изложението следва добре обоснована логика и позиционира конкретните текстове в контекста на културно-историческите процеси. Съвсем основателно важен акцент е положен върху историческия контекст на богомилството и са открити кореспонденциите с други алтернативни учения, разпространявани през Средновековието на Балканите. В този смисъл изследването проучва комплексния характер на явлениято и участието на разнообразни фактори в конструирането на парадигмалната структура на разглеждания образ и неговото битуване във фолклорната традиция. Ето защо по съвсем естествен начин приложената изследователска стратегия отвежда към сърцевината на разработката, която представлява втора глава. На основата на очертаната в първа глава дуалистична концепция са проследени образните превъплъщения и местообитания на дявола и е изведена дихотомията за неговите прояви и като съперник на Бога, и като помощник на човека.

В тази перспектива изследването придобива евристична плътност и задава продуктивни посоки за изследване на тази проблематика включително в по-широк славянски контекст. С това бих искала да подчертая, че такъв стойностен научен труд, какъвто представлява предложената монография на д-р Костова, изисква той да бъде преведен и на други езици и да се популяризира извън рамките на българската наука.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Хабилитационния труд на гл. ас. д-р Борислава Петкова Костова съдържа научни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане и съответния Правилник на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Както монографията *Дяволът. Опит за реконструкция на фолклорния образ*,

така и представените публикации показват, че гл. ас. д-р Борислава Петкова Костова притежава задълбочени теоретични знания и изследователски умения в областта на фолклористиката. Не е установено плагиатство.

С оглед на гореизложеното с увереност давам своята положителна оценка на проведеното изследване, постигнатите резултати и приноси. След като се запознах с представените материали и научни публикации и анализирах тяхната значимост и съдържащите се в тях приноси по отношение на теоретичните, научните и педагогическите им достойнства, убедено препоръчам на Научния съвет да изготви предложение за доклад до Факултетния съвет на Философско-историческия факултет за избор на гл. ас. д-р Борислава Петкова Костова за заемане на академичната длъжност „доцент“ в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ в област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.1. „Социология, антропология и науки за културата“, научна специалност „Фолклористика – Фолклор и религия“.

15.04. 2025г.

Изготвил становището:

(подпис)

проф. д.ф.н. Жоржета Чолакова